

Opetusministeriölle

LAUSUNTO LAPSI- JA NUORISOPOLITIIKAN KEHITTÄMISOHJELMASTA

Lausuntonaan Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmasta Kerhokeskus - koulutyön tuki ry toteaa seuraavaa:

Yleistä

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma, jonka laatiminen on säädetty nuorisolaissa, on poikkeuksellinen asiakirja valtionhallinnon laatimien asiakirjojen joukossa. Ensimmäistä kertaa on onnistuttu kokoamaan eri hallintokunnat ja järjestöt laatimaan yhdessä niitä tavoitteita, joilla lapsi- ja nuorisopolitiikkaa tulisi kehittää. Jo pelkkä ko. asiakirjan valmistelu on vienyt lapsi- ja nuorisopoliittista keskustelua eteenpäin lisäämällä sitä toteuttavien tahojen keskinäistä ymmärrystä lapsi- ja nuorisopolitiikan keskeisistä tavoitteista. Ts. asiakirjan valmistelu on jo osaltaan toteuttanut nuorisolain tavoitetta osallisuuden lisäämisestä.

Valmisteluprosessista johtuen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma on liki täydellinen kuvaus lasten ja nuorten elinoloihin ja hyvinvointiin Suomessa tällä hetkellä vaikuttavista tekijöistä. Siinä ominaisuudessaan se on liiankin kattava tullakseen toteutettua tämän hallituskauden aikana. Siksi Kerhokeskus - koulutyön tuki ry nostaa kehittämisohjelmasta esiin teemoja, jotka tulee toteuttaa tämän hallituskauden aikana kehittämisohjelman painopisteinä.

1. Hallintokuntien yhteistyö

Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman kaikkien osa-alueiden kannalta keskeistä on hallintokuntien välisen yhteistyön aikaansaaminen. Säädäntöön on lisättävä mahdollisissa määrin yhteistyövelvoite niille tahoille, jotka aina valtionhallinnosta paikalliselle ja kunnalliselle tasolle toimivat viranomaisina lapsia ja nuoria käsittelevissä asioissa. Kehittymätön hallintokulttuuri on suurin este kehittämisohjelmassa nostettujen tavoitteiden toteuttamiselle. Yhteistyövelvoite tulee kytkeä kuntien palvelurakennemuutokseen, jotta harvenevalle lasten ja nuorten joukolle kyetään turvaamaan tasapuoliset ja tasa-arvoiset palvelut.

2. Osallisuuden lisääminen ja kerhot

Tärkeimpänä lasten ja nuorten hyvinvointia lisäävänä tekijänä Kerhokeskus - koulutyön tuki ry pitää lasten ja nuorten mahdollisuutta osallisuuteen. Osallisuus tuo mukanaan mahdollisuuden vaikuttaa oman elämän hallintaan, mikä on tärkein syrjäytymistä ehkäisevä tekijä. Osallisuudella tarkoitamme mahdollisuutta osallistua ja olla mukana. Tärkeimmäksi osallisuutta tukevaksi toiminnaksi nousevat harrastukset, joita täytyy olla tarjolla kaikille lapsille ja nuorille, heidän haluamassaan muodossa ja lähellä heitä. Suomi ei voi olla sivistysmaiden joukossa tarjoamatta tasa-arvoisia ja tasapuolisia harrastusmahdollisuuksia kaikille nuorilleen. Toiminnalle on turvattava riittävät varat ja se on mallinnettava tavalla, joka antaa tasapuoliset mahdollisuudet kaikille sektoreille olla mukana tarjoamassa toimintaa. Koulun kerhotoiminta on tässä keskeisessä roolissa, sillä sen kautta voidaan vaikuttaa myös koulun toimintakulttuuriin ja huokoistaa sitä.

Kerhotoiminnan organisointi on otollinen alue hallintokuntien yhteistyölle ja esimerkiksi koulujen oppilashuoltoryhmillä voisi olla siinä aktiivinen rooli. Kerhotoiminnalla voidaan myös ennaltaehkäistä koulukiusaamista. Harrastussetelimalli ei voine olla tasa-arvoisesti ja tasapuolisesti kohdennettavissa niin, että se kohtelisi tasa-arvoisesti ja tasapuolisesti kaikkia palvelun tarvitsijoita ja myös kaikkia palvelun tuottajia.

Kerhotoiminnan rooli lahjakkuuden ja erilaisen oppimisen tukijana tulee nostaa myös elinkeinopoliittiseen keskusteluun. Hallituskauden aikana tulee luoda mallinnus siihen, miten elinkeinoelämä voi kansallisella tasolla olla tukemassa kerhoissa tapahtuvaa harrastustoimintaa.

3. Oppilaskunnat

Oppilaskuntien roolia tulee kehittää suuntaan, jossa ne edustavat koulunsa oppilaita kaikissa ikäluokkaa koskevissa kysymyksissä. Oppilaskunnat voivat olla avaamassa koulun tasolla toimivia yhteistyöverkostoja kunnan eri toimialojen välillä. He voivat edustaa myös oppilaiden mielipidettä niistä palveluista, joita toivovat kunnan tai alueellaan toimivien järjestöjen tuovan kouluunsa. Oppilaskuntatoiminnan kansallinen järjestäminen edellyttää, että niille on nimetty ohjaaja koulun tasolla, ja että ohjaajia koulutetaan jatkuvasti tehtävänsä nuorisolain hengessä. Virkaehtosopimusta on kehitettävä siten, että siinä huomioidaan oppilaanohjauksen palkkiot myös alakoulun osalta, jotta myös opettajilla on yhtäläinen mahdollisuus toimia oppilaskunnan ohjaajana kuin muillakin ammattiryhmillä. Oppilaskunnalla ja alueella toimivilla muilla nuorten yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanavilla tulee olla jatkuva ja toiminnallinen yhteys.

4. Digitaalinen sukupolvi

On erinomaista, että lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmaan on nostettu media ja nuorten suhde mediaan. Lapset ja nuoret elävät medioituneessa maailmassa, jossa median rooli on heidän hyvinvointinsa kannalta hyvin merkittävä niin positiivisessa kuin negatiivisessäkin merkityksessä.

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa ongelmana on kuitenkin se, että mediaan liittyvät toimenpiteet on kirjoitettu erilleen osallistumisesta koskevista toimenpiteistä. Nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen kannalta on erittäin tärkeää, että heillä on mahdollisuus osallisuuteen myös mediassa. Nuoret ovat jo aktiivisia tuottajia omissa foorumeissaan, mutta syrjäytyneet valtamedian uutisoinnista. Nuoria koskevat asiat eivät näy valtamediassa. Tämä johtaa nuorten eriytymiseen muista kansalaisista ja on omiaan passivoimaan heitä demokraattisina päätöksentekijöinä tai mielipiteen ilmaisijoina esimerkiksi vaaleissa.

Kerhokeskus – koulutyön tuki ry

Minna Riikka Järvinen
toiminnanjohtaja

Outi Salo
puheenjohtaja